

Проблема формування здоров'язбережувальної компетентності учнів початкових класів в умовах реформування освіти

Гнатюк Ольга Владиславівна

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

gnatyuko@bk.ru

На сучасному етапі в умовах реформування освіти актуальною є проблема формування компетентностей учнів, зокрема, здоров'язбережувальної. Адже навчити школярів берегти та зміцнювати своє здоров'я і здоров'я оточуючих людей – одне з важливих завдань української школи.

Одним із видів роботи з формування здоров'язбережувальної компетентності учнів є уроки з «Основ здоров'я», які введено в навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів. Предмет «Основи здоров'я» відіграє важливу роль у системі навчання і виховання школярів, мета якого визначена у навчальній програмі, а саме: «формування компетентності зі збереження здоров'я учнів на основі засвоєння ними знань про здоров'я та безпеку, практичних навичок здорового способу життя і безпечної поведінки, сприяння їхньому фізичному, психічному, соціальному і духовному розвитку і, завдяки цьому, – утвердження ціннісного ставлення самих школярів до життя і здоров'я» [5, с. 314].

Компетентність щодо збереження здоров'я – це здатність учня застосовувати всі належні компетенції в конкретних умовах життєвої або навчальної ситуації на користь збереження, зміцнення і формування здоров'я.

Здоров'язбережувальні компетенції – це суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень, які сприяють здоров'ю у всіх сферах життєдіяльності людини. [5].

Основними завданнями предмета «Основи здоров'я» є: формування в учнів знань про здоров'я та безпечну поведінку; розвиток у школярів мотивації дбайливо ставитися до свого здоров'я та здоров'я оточуючих людей; розвиток умінь самостійно приймати рішення щодо власних вчинків; набуття учнями

власного досвіду зі збереження здоров'я з урахуванням фізичного стану; використання у повсякденному житті досвіду здоров'язбережувальної практичної діяльності для власного здоров'я та здоров'я інших людей.

Досягнення мети з даного предмета можливе за умов використання здоров'язбережувальних підходів до навчання, які розглядаються як сукупність прийомів і методів організації навчально-виховного процесу без шкоди для здоров'я учнів (забезпечення школяреві можливості збереження здоров'я за період навчання в школі, формування у нього необхідних знань, умінь і навичок зі збереження й зміцнення здоров'я, навчання використовувати отримані знання у повсякденному житті, формування валеологічного мислення тощо).

З метою підтримання і збереження здоров'я учнів у навчально-виховному процесі слід також враховувати такий важливий чинник, як організація навчального дня. Для цього необхідно:

- стежити за тим, щоб навчальне навантаження відповідало віковим та індивідуальним можливостям школярів;
- забезпечити і підтримувати рухову активність дитини; правильну робочу позу при різноманітних видах діяльності; охорону зору та слуху.
- дотримуватись раціонального режиму праці та відпочинку; організовувати режим навчальних занять з урахуванням динаміки розумової працездатності учнів протягом навчального дня, тижня, року;
- створити оптимальні умови середовища навчання (мікроклімат, освітленість, шкільне обладнання тощо), які відповідають гігієнічним нормативам та вимогам;
- уважно стежити за станом кожної дитини, оцінювати її настрій та емоційні реакції [6].

Формування здоров'язбережувальної компетентності на уроках буде ефективною за таких умов:

- постійної мотивації учнів до здорового способу життя і безпечної поведінки;
- проведення різних типів уроків із застосуванням інтерактивних методів навчання, проведенням практичних робіт; забезпечення змістових і мотиваційних зв'язків предмета з навчальним матеріалом інших предметів;
- наявності навчально-методичного забезпечення для всіх учасників навчально-виховного процесу (зокрема, підручників з «Основ здоров'я») [1, 2, 3, 4];
- наявності підготовленого вчителя і відповідного освітнього середовища із спеціальним обладнанням;
- співпраці вчителя з батьками, батьків з дітьми; ціннісного ставлення вчителя і батьків до свого здоров'я, особистого прикладу дотримання правил здорового способу життя і безпечної поведінки.

Література

1. Гнатюк О.В. Основи здоров'я: підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: 1 кл. / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2012. - 112 с.
2. Гнатюк О.В. Основи здоров'я: підруч. для 2-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2012. - 112 с.
3. Гнатюк О.В. Основи здоров'я: підруч. для 3-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2013. - 144 с.: іл.
4. Гнатюк О.В. Основи здоров'я: підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2015. - 160 с.: іл.
5. Гнатюк О.В. Основи здоров'я. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 1 – 4 класи / [Т. Є. Бойченко, Т. В. Воронцова, О. В. Гнатюк та ін.] // Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1 – 4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – С. 314–327.
6. Зайцев Г.К. Школьная валеология: педагогические основы обеспечения здоровья учащихся и учителей. / Г.К. Зайцев. – СПб.: «Детство - Пресс», 2001. – 160 с.

